

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów w sprawie przyszłości wychwytywania i składowania dwutlenku węgla w Europie

COM(2013) 180 final

(2013/C 341/19)

Sprawozdawca: **Richard ADAMS**

Dnia 27 marca 2013 r. Komisja, działając na podstawie art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów w sprawie przyszłości wychwytywania i składowania dwutlenku węgla w Europie

COM(2013) 180 final.

Sekcja Transportu, Energii, Infrastruktury i Społeczeństwa Informacyjnego, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 2 września 2013 r.

Na 492. sesji plenarnej w dniach 18–19 września 2013 r. (posiedzenie z 18 września) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 168 do 5 – 12 osób wstrzymało się od głosu – przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

Wnioski

1.1 Unijna polityka energetyczna i klimatyczna musi być kształtowana pod kątem rynków globalnych i międzynarodowych porozumień oraz w zgodzie z nimi. Ponadto musi reagować na sytuacje, kiedy mechanizmy rynkowe nie odpowiadają priorytetom społecznym i rozwiązać problem braku spójności politycznej.

1.2 Debata na temat wychwytywania i składowania dwutlenku węgla (CCS) unaocznia napięcia towarzyszące takiej inicjatywie politycznej.

1.3 Na obecnym światowym rynku energetycznym nie bierze się pod uwagę potężnych i szkodliwych efektów zewnętrznych wynikających z coraz większego wykorzystania wszelkich paliw kopalnych, a w szczególności jego wpływu na zdrowie publiczne i stężenie gazów cieplarnianych w atmosferze. Światowe inicjatywy polityczne nie przyniosły jeszcze znaczących rezultatów w zakresie obniżenia emisji dwutlenku węgla.

1.4 CCS to znany proces technologiczny, który może przyczynić się do rozwiązania zasadniczego problemu polityki przeciwdziałania zmianie klimatu, a mianowicie pytania, czy możemy, zanim nasze emisje CO₂ do atmosfery doprowadzą do niebezpiecznego zakłócenia klimatu, składować węgiel w takim samym zakresie, w jakim obecnie go wydobywamy i spalamy?

1.5 Inicjatywa w sprawie CCS, mająca wnieść znaczący wkład w wyrównanie niedoskonałości rynkowych, napotkała jednak poważne trudności. Unijny system handlu emisjami z powodu wadliwej koncepcji, kryzysu, braku globalnego porozumienia w zakresie polityki przeciwdziałania zmianie

klimatu i cen CO₂ omal nie okazał się fiaskiem, co znacznie osłabiło program.

1.6 Choć argumenty za rozwojem CCS do takiego stopnia, by stał się opłacalnym rozwiązaniem, które można by stosować na szeroką skalę, są nadal przekonujące, to jednak trzeba spełnić szereg warunków, aby technologia ta została zaakceptowana. Wymogi te wskazano w poniższych zaleceniach.

Zalecenia

1.7 Trzeba dołożyć wszelkich starań, aby osiągnąć międzynarodowe porozumienie co do polityki stabilizacji klimatu, które zawierałoby m.in. uzgodniony, skuteczny i realizowany program kształtowania cen emisji dwutlenku węgla, tak aby stopniowo ograniczać korzystanie z paliw kopalnych i wynikające z tego emisje dwutlenku węgla oraz generować środki na zapobieganie skutkom lub ich łagodzenie.

1.8 Niezależnie od takiego porozumienia należy kontynuować aktywny program dotyczący projektów demonstracyjnych w zakresie CCS, aby rozwiać obawy obywateli. Potencjalne korzyści – z punktu widzenia technologii, współpracy przemysłowej, świadomości publicznej, definicji w przepisach ustawowych lub wykonawczych oraz redukcji kosztów – zdecydowanie przemawiają za dalszym rozwojem tego programu. EKES uważa, że program ten ma kluczowe strategiczne znaczenie dla utworzenia drogi wdrażaniu technologii CCS.

1.9 Program ten znacznie zyskałby na umiejscowieniu go w ramach dobrze nagłośnionego i skoordynowanego dialogu publicznego na szczeblu europejskim, poświęconego przyszłości naszego wspólnego systemu energetycznego i niezbędnej transformacji ku gospodarce niskoemisyjnej. Akceptacja społeczna ma podstawowe znaczenie dla rozwoju infrastruktury CCS.

1.10 W tym kontekście można rozważyć kwestie dotyczące skuteczności w porównaniu z innymi strategiami niskoemisyjnymi, w tym ponownym wykorzystaniem dwutlenku węgla, dogłębną analizę zagadnień związanych z ryzykiem oraz stosowanie zasady ostrożności.

1.11 Każda strategia polityczna mająca na celu promowanie CCS będzie wymagała wspierającego finansowania ze strony władz publicznych i będą musiały jej towarzyszyć mechanizmy rekompensowania kosztów europejskim sektorom zmagającym się ze światową konkurencją.

2. Wprowadzenie i kontekst

2.1 Polityka energetyczna UE jest złożona. Jej celem jest uznanie znaczenia zrównoważonego rozwoju, konkurencyjności i bezpieczeństwa i znalezienie między nimi równowagi, a jednocześnie uwzględnienie kwestii w dużej mierze pozostających poza obszarem jej kontroli, takich jak przemiany technologiczne, czynniki rynku światowego i rozwój sytuacji międzynarodowej w zakresie przeciwdziałania zmianie klimatu. Potrzeba reagowania na szybko zmieniające się warunki i efekty zewnętrzne jeszcze bardziej komplikuje dążenie do ustanowienia ram podejmowania niezbędnych decyzji długoterminowych. CCS należy postrzegać w tym właśnie kontekście. Jest to potencjalnie bardzo znacząca technologia. Z planu działania w dziedzinie energii na rok 2050 jasno wynika, że CCS mogłoby odgrywać bardzo ważną rolę, jednak dotyczące go średnio- i długoterminowe decyzje strategiczne związane są z licznymi niewiadomymi o wymiarze ekonomicznym, społecznym, politycznym i technicznym.

2.2 W komunikacie Komisji dotyczącym CCS wykazano tę złożoność, stwierdzając, że główną przyczyną niewystarczających postępów w rozwoju CCS jest brak długofalowego uzasadnienia ekonomicznego. Niemniej za tym ekonomicznym stwierdzeniem kryje się wiele czynników ekologicznych, technicznych i społeczno-politycznych, które decydują o warunkach, w których istniałoby takie uzasadnienie. W niniejszej opinii podjęto próbę odpowiedzi na zadane przez Komisję pytania dotyczące CCS, a także omówienia zasadniczych kwestii.

3. Streszczenie komunikatu

3.1 CCS przedstawia się jako zasadniczy element realizacji programu zmniejszenia emisji dwutlenku węgla w Europie. Uważa się, że w nadchodzących dziesięcioleciach jest to jedyny istotny sposób rozwiązania kwestii emisji CO₂ związanych z ciągłym wykorzystywaniem energii z paliw kopalnych. „Przewidziany na 2050 r. cel [dotyczący klimatu] może zostać osiągnięty tylko wtedy, gdy emisje ze spalania paliw kopalnych zostaną wyeliminowane z systemu”.

3.2 Od 2007 r. UE stara się na różne sposoby wesprzeć rozwój CCS: poprzez ramy prawne dotyczące wychwytywania, transportu i składowania CO₂, wsparcie 10-12 programów demonstracyjnych, a także stałe wysiłki, by za pomocą systemu handlu emisjami (ETS) uczynić z ceny dwutlenku węgla źródło finansowania rozwoju oraz motor wdrażania i bardziej długoterminowego stosowania tej technologii.

3.3 Jednak w UE nie realizuje się jeszcze projektów demonstracyjnych na dużą skalę, a „nawet najbardziej obiecujące projekty unijne stoją w obliczu poważnych opóźnień”. Jest tak dlatego, że „nie istnieje żadne uzasadnienie dla podmiotów gospodarczych do inwestowania w projekty demonstracyjne CCS”. W ramach ETS nie udało się zapewnić ani środków na inwestycje w takie zakłady, ani stabilnej ceny CO₂, by wesprzeć ich przyszłą działalność. Obecnie cena CO₂ wynosi około 10 % kwoty uznawanej przez wielu za absolutne minimum potrzebne do przedstawienia potencjalnego uzasadnienia ekonomicznego CCS. W komunikacie zauważono jednak, że nawet gdyby przedstawiono uzasadnienie ekonomiczne, w żadnym razie nie gwarantowałyby to, że w niektórych krajach – głównie tam, gdzie CCS byłoby najbardziej potrzebne – obywatele zaakceptowałyby zagrożenie dla środowiska, które ich zdaniem niesie ze sobą geologiczne składowanie.

3.4 W komunikacie stwierdzono niemniej, że istotne jest zdobycie doświadczenia w rozwoju CCS na skalę komercyjną, który może obniżyć koszty, wykazać bezpieczeństwo geologicznego składowania CO₂, umożliwić gromadzenie użytecznej wiedzy na temat potencjału CCS oraz zmniejszyć związane z tą technologią ryzyko dla inwestorów. Propagowanie takiego programu zwraca także uwagę na kwestię odpowiednich ram regulacyjnych i mobilizuje reakcję ze strony społeczeństwa. Zdobyta w ten sposób wiedza otwiera możliwości czynnego udziału w przyszłym światowym programie CCS oraz wzmacnia potencjalną rolę UE jako dostawcy technologii i know-how w tej dziedzinie.

3.5 Proponuje się dodatkowe mechanizmy wsparcia wypełniające lukę wynikającą z niewystarczającej skuteczności ETS, takie jak obowiązkowy zakup certyfikatów CCS, ustanowienie wiążących norm emisji lub wsparcie projektów demonstracyjnych za pomocą odpowiednika taryf gwarantowanych.

3.6 Wreszcie przedstawiono szereg pytań, których celem jest uzyskanie informacji na temat poglądów respondentów w sprawie kluczowych kwestii związanych z przyszłością CCS.

4. Uwagi ogólne

4.1 Dokument Komisji stanowi zarówno przegląd, jak i propozycję do konsultacji. Pod koniec dokumentu zamieszczono szereg pytań dotyczących kwestii związanych z CCS w Europie. Cel komunikatu jest ograniczony i polega na omówieniu „zasadniczego wyzwania, jakim jest pobudzenie inwestycji w działania demonstracyjne w dziedzinie CCS, aby sprawdzić, czy wykonalne jest późniejsze wdrożenie i budowa infrastruktury związanej z CO₂”. Program demonstracyjny mógłby być prekursorem rozwoju CCS, chociaż konieczne byłoby w tym celu również spełnienie wielu innych warunków i pokonanie innych przeszkód.

4.2 Zdaniem EKES-u Komisja słusznie wskazała potrzebę pilnej reakcji politycznej. Warianty przedstawione przez Komisję mają na celu doprowadzenie do ekonomicznej opłacalności lub do obligatoryjności CCS. Trzeba jednak postawić pytanie o to, czy prawdopodobne jest, by w obecnej sytuacji pojawiła się taka reakcja polityczna. Komitet zdecydowanie opowiada się zatem za znacznie większym skoncentrowaniem się na programie CCS. Oznaczałoby to zaakceptowanie faktu, iż

na tym etapie potrzebne jest bardziej znaczące finansowanie publiczne, być może z większej ilości różnorodnych źródeł, aby pomyślnie przeprowadzić jakikolwiek projekt demonstracyjny CCS. Należy bardziej skoncentrować działania – na wystarczającej liczbie projektów demonstracyjnych z 2–3 razy większym wsparciem finansowym i z zapewnionym wsparciem ich dalszego działania.

4.3 Ogólnie EKES uważa, że tego typu zaangażowanie można w uzasadniony sposób nadal traktować jako wiążącą się z ryzykiem inwestycję w technologię, która może odegrać kluczową rolę w kontekście międzynarodowego porozumienia dotyczącego cen emisji dwutlenku węgla lub systemu kwot. Komitet jest zdania, że takie porozumienie będzie podstawowym warunkiem dalszego rozwoju CCS (zarówno w Europie, jak i na świecie) na znaczącą skalę. Uważa ponadto, że szczegółowej odpowiedzi na pytania zadane w komunikacie można udzielić wyłącznie po ponownej ocenie celów wytyczonych przez Radę Europejską oraz po ponownym określeniu celów i instrumentów politycznych, co wymaga pragmatycznego podejścia do polityki energetycznej i polityki przeciwdziałania zmianie klimatu.

4.4 Najlepsze podejście do tego trudnego zagadnienia mogłoby polegać na rozważeniu warunków, w których prawdopodobne jest wdrożenie CCS na dużą skalę w Europie, gdzie przecież w dużej mierze istnieją już sprzyjające ramy prawne i regulacyjne w postaci dyrektywy w sprawie CCS. Większość odpowiedzi można znaleźć w dokumencie Komisji:

— Konieczne jest zawarcie egzekwowalnego globalnego porozumienia w sprawie przeciwdziałania zmianie klimatu, które zapewniłoby sprawiedliwy podział kosztów zarówno środków łagodzących, jak i dostosowawczych. Bez niego żaden kraj czy blok handlowy – zależny gospodarczo od konkurencyjnej pozycji na rynkach światowych – nie może w średnio- i długoterminowej perspektywie pozwolić sobie na realizację niezależnego programu minimalizacji emisji dwutlenku węgla. Wszelkie propozycje jednostronnego narzucenia realistycznego mechanizmu kształtowania cen emisji dwutlenku węgla byłyby niedopuszczalne z punktu widzenia polityki i konkurencji, zwłaszcza w obecnej sytuacji. Powszechne, lecz stopniowo wdrażane globalne porozumienie byłoby również niezbędne do zapewnienia wsparcia obywateli w krajach demokratycznych.

— W porozumieniu konieczne byłoby nadanie priorytetowego znaczenia minimalizacji wytwarzania dwutlenku węgla oraz ustalenie związanej z tym jego ceny (bez względu na to, jak zostałyby to osiągnięte), co przyczyniłoby się do uzasadnienia ekonomicznego przeznaczenia środków na CCS. CCS musiałyby jednak nadal wykazać większą konkurencyjność od technologii alternatywnych, na które także poszukuje się środków inwestycyjnych, takich jak programy składowania biologicznego czy wychwytywania i wykorzystania dwutlenku węgla. EKES jest zdania, że CCS ma silną pozycję jako główna technologia sekwestracji dwutlenku węgla.

— W tych państwach członkowskich, w których CCS jest realną opcją, konieczne byłoby zapewnienie akceptacji

społecznej (a zatem także politycznej) CCS jako technologii sekwestracji dwutlenku węgla wiążącej się z niskim ryzykiem. Dotyczy to szczególnie postrzeganego ryzyka składowania na lądzie, które jest dla wielu państw członkowskich jedyną możliwością i w którego przypadku należy zwrócić należytą uwagę na zasadę ostrożności.

4.5 Zważywszy na dotychczasowy przebieg międzynarodowych negocjacji klimatycznych, prawdopodobieństwo spełnienia dwóch pierwszych warunków jest niewielkie. Bardzo wątpliwe jest, czy na konferencji ONZ w 2015 r. w Paryżu możliwe będzie zawarcie faktycznego globalnego paktu na rzecz klimatu. Nie ma również dowodów na to, by decydenci polityczni byli w stanie przekonująco wyjaśnić konsumentom przyszłe koszty związanej z tym niedoskonałości rynku. Dlatego też bieżące ceny towarów i usług nie odzwierciedlają w pełni oczekiwanych kosztów wpływu zmiany klimatu, które ponosić będą przyszłe pokolenia. Obywatele – zarówno jako konsumenci, jak i wyborcy – niechętnie akceptują związane z tym konsekwencje, zwłaszcza w okresie oszczędności i niskiego bądź ujemnego wzrostu gospodarczego.

4.6 Ton niniejszej opinii jest zasadniczo realistycznie pesymistyczny. Komitet uważa, że stanowi to odpowiednie odzwierciedlenie aktualnych trosk społeczeństwa obywatelskiego. Obecnie jasno widać skutki nierealistycznie optymistycznego sposobu myślenia w polityce, co często powoduje rozczarowanie a niekiedy wręcz zniechęcenie. Istnieją jednak pewne przesłanki, by twierdzić, że możliwa jest stopniowa zmiana obecnej sytuacji i spojrzenia na politykę energetyczną i klimatyczną (oraz związane z nimi kwestie dotyczące CCS).

4.7 Coraz bardziej oczywiste jest, że legitymizacja polityki UE stanie się (i powinna się stać) bardziej zależna od zrozumienia procesu decyzyjnego przez obywateli i ich udziału w tym procesie. Bez zrozumienia argumentów przemawiających za prowadzeniem danej polityki energetycznej i klimatycznej oraz bez akceptacji technologii CCS przez opinię publiczną mało prawdopodobne jest, by sekwestracja dwutlenku węgla wykroczyła poza etap demonstracyjny lub obecne zastosowania komercyjne, takie jak intensyfikacja wydobycia ropy naftowej oraz zastosowania w napojach i żywności.

4.8 Trzeba również zauważyć, że każda decyzja danego kraju w sprawie źródeł energii i związanych z tym kwestii opiera się ostatecznie bardziej na społecznych sądach wartościujących niż na względach technicznych czy gospodarczych. Takie decyzje mają zatem zawsze wymiar społeczny i etyczny. Utrudnia to opracowanie wspólnej polityki UE, zwłaszcza gdy – jak w wypadku energii – ostatecznie to państwa członkowskie decydują o źródłach energii i koszyku dostaw.

4.9 Jednym ze skutków braku świadomości publicznej jest to, że społeczeństwo nie zdaje sobie sprawy z potencjału technologii łagodzenia zmian klimatu takich jak CCS. Przykłady takich korzyści to miejsca pracy, pozycja światowego lidera w innowacji, nowe rodzaje inwestycji i metod finansowania oraz rozwój nowych technologii. Szerokie wykorzystywanie CCS mogłoby także przynieść większą pewność zatrudnienia w tradycyjnych gałęziach przemysłu, takich jak górnictwo.

4.10 EKES zaleca zatem nawiązanie we wszystkich państwach członkowskich oraz między nimi europejskiego dialogu w sprawie energii, który miałby przejrzysty, wiarygodny, skoordynowany i wielopoziomowy charakter sprzyjający włączeniu społecznemu. Powinien on umożliwić przełożenie na życie codzienne zasadniczych kwestii związanych z transformacją energetyki, a także powiązanych z nimi zagadnień, takich jak CCS, ubóstwo energetyczne itp. Powinien wprowadzić dyskusje o przechodzeniu na gospodarkę niskoemisyjną do klas szkolnych, kawiarni i kuchni. Dialog powinien mieć taki kształt, by jego wyniki można było uwzględnić podczas opracowywania polityki i by zachęcał on do rozważań, w jakim stopniu można pogodzić czasami sprzeczne ze sobą cele dotyczące pewnej, zrównoważonej, bezpiecznej, konkurencyjnej energii po przystępnych cenach. Proces umożliwi lepszy jakościowo, bardziej zdecydowany wkład obywateli i organizacji w przyszłe formalne konsultacje w sprawie energii. Jako „uczciwy pośrednik” i czynnik wspomagający dialog skoncentruje się również na zbliżeniu do obywateli. W ten sposób może zachęcać w państwach członkowskich do dyskusji w sprawie energii i odgrywać zasadniczą rolę w komunikacji, przyczyniając się do stworzenia wspólnej wizji energetyki w całej Europie. W tym kontekście można dokonać porównawczej oceny CCS jako technologii sprzyjającej ograniczeniu udziału dwutlenku węgla w atmosferze i przedyskutować jej wady i zalety.

5. Uwagi szczegółowe

5.1 Komisja zwraca uwagę na zasadniczą kwestię, że wyeliminowanie CO₂ ze spalania paliw kopalnych jest istotne dla osiągnięcia uzgodnionych celów klimatycznych UE na 2050 r. Podobne podejście trzeba przyjąć na szczeblu światowym i wszyscy decydenci muszą zrozumieć skalę problemu, który należy pogodzić z aspiracjami gospodarczymi. Znane zasoby paliw kopalnych na świecie są równoważne ok. 3 000 mld ton dwutlenku węgla, który powstałby przy ich spalaniu, lecz spalanie zaledwie 31 % z nich dawałoby 80-procentową szansę na utrzymanie wzrostu temperatury na świecie poniżej 2 °C, a spalanie zaledwie 38 % – szansę 50-procentową („Unburnable Carbon” <http://www.carbontracker.org/wp-content/uploads/downloads/2012/08/Unburnable-Carbon-Full1.pdf>). Jednak na łagodzącą rolę CCS należy spojrzeć z odpowiedniej perspektywy. Nawet optymistyczny scenariusz, zakładający realizację 3 800 projektów komercyjnych CCS na całym świecie, umożliwiłby spalanie zaledwie dodatkowych 4 % zasobów paliw kopalnych (Światowe prognozy MAE, 2012 r.). W rzeczywistości pod ziemią pozostawić trzeba będzie niespalone aktywa energetyczne, których wartość szacuje się na biliony euro, jeżeli obecnie proponowane globalne aspiracje klimatyczne mają zostać osiągnięte bez CCS. Będzie to miało poważne konsekwencje gospodarcze. Ważne jest zrozumienie, że należy znaleźć sposób rozwiązania tego zasadniczego dylematu, jeżeli polityka klimatyczna i energetyczna (i CCS) ma mieć jakąkolwiek szansę powodzenia.

5.2 Trzeba zauważyć, że CO₂ może być również dobrze wykorzystywany, jak i składowany. Poza intensyfikacją wydobycia ropy naftowej, zastosowaniami w żywności i innymi pomniejszych możliwościami, za pomocą inżynierii chemicznej i biologicznej można wykorzystać CO₂ w materiałach budowlanych, w materiale wsadowym, w innych procesach chemicznych i w innych produktach dzięki dalszym działaniom badawczo-rozwojowym. Niemniej skala wydobycia paliw kopalnych wskazuje na to, że w najbliższej przyszłości tylko w niewielkim stopniu przyczynią się one do rozwiązania problemu CO₂.

6. Konkretne odpowiedzi na pytania przedstawione w komunikacie

1) Czy państwa członkowskie, które obecnie mają wysoki udział węgla i gazu w swoim koszyku energetycznym oraz w procesach przemysłowych, i które jeszcze tego nie uczyniły, należy zobowiązać do:

- opracowania jasnego planu działania w zakresie restrukturyzacji sektora wytwarzania energii elektrycznej w celu przejścia na niewęglowe źródła energii (energia jądrowa lub odnawialna) do 2050 r.,
- opracowania krajowej strategii przygotowania do wdrożenia technologii CCS?

Plusem zobowiązania państw członkowskich do perspektywicznego planowania energetyki niskoemisyjnej i wykorzystania CCS jest to, że zwiększa to świadomość podmiotów zaangażowanych w ten proces oraz umożliwia dokonanie cennej, choć i trudnej oceny kosztów i skutków, która towarzyszyłaby przyszłym wnioskom ustawodawczym. Może to być użyteczne, niemniej należy przewidzieć także możliwość wyważonego stosowania porównywalnych krajowych opcji innych biologicznych, chemicznych bądź fizycznych procesów sekwestracji i technologii niskoemisyjnych ⁽¹⁾.

2) Jak należy przekształcić system handlu uprawnieniami do emisji, aby mógł on również zapewnić skuteczne zachęty do wdrażania CCS? Czy należy go uzupełnić instrumentami opartymi na przychodach z aukcji, podobnie jak w przypadku NER300?

Trzeba uwzględnić słabość ETS względem światowych sił gospodarczych. Jest jasne, że uzgodniona na szczeblu globalnym polityka klimatyczna (lub jej brak) zadecyduje o przyszłości ETS, rezultaty rozmów w 2015 r. będą miały kluczowe znaczenie, a radykalne środki zaradcze, których podjęcie wymaga ETS, nie mogą zostać wprowadzone bez bardziej jednoznacznie określonej polityki światowej. Jeśli chodzi ogólnie o zachęty finansowe, to jest jasne, że oprócz wsparcia rozwoju i wsparcia na koszty kapitałowe niezbędne jest wsparcie kosztów funkcjonowania demonstracyjnych obiektów CCS.

3) Czy Komisja powinna zaproponować inne środki wsparcia lub rozważyć inne środki polityczne, aby ułatwić wczesne wdrażanie poprzez:

- wsparcie za pomocą aukcji recyklingu lub inne metody finansowania,
- normę emisji,
- system certyfikatów CCS,
- inny rodzaj środka politycznego?

Komisja zdecydowanie powinna badać inne instrumenty wsparcia projektów demonstracyjnych CCS, choć Komitet z powyższych względów uważa, że wspieranie wczesnego i zakrojonego na szeroką skalę wprowadzenia technologii CCS

⁽¹⁾ Dz.U. C 299 z 4.10.2012.

byłoby przedwczesne. Nie dotyczy to jednak publicznego finansowania niewielkiej ilości projektów demonstracyjnych. Poprzez prace nad określeniem standardu emisji i nad systemem certyfikacji CCS będzie można zawczasu sprawdzić procedury regulacyjne, które w przyszłości niemal na pewno okażą się niezbędne.

4) *Czy należy zobowiązać przedsiębiorstwa energetyczne do instalowania urządzeń gotowych do CCS w przypadku wszystkich nowych inwestycji (węgiel i ewentualnie również gaz), aby ułatwić konieczną modernizację pod kątem CCS?*

Jeśli rozbudowa technologii CCS miałyby się odbyć z prawdopodobieństwem powyżej średniej, wówczas byłyby to logiczny krok. Jednak obecnie jest to raczej mało prawdopodobne. Trzeba dodać, że musiałyby to dotyczyć także gałęzi przemysłu opartych na pierwotnych kopalnych źródłach energii i emitujących duże ilości CO₂ – przede wszystkim producentów cementu.

5) *Czy dostawcy paliw kopalnych powinni się przyczynić do demonstracji i wdrożenia CCS poprzez konkretne środki zapewniające dodatkowe środki finansowe?*

Ryzyko związane z potencjalnym fiaskiem wprowadzenia technologii CCS sugeruje raczej zastosowanie całkowitego finansowania ze środków publicznych – pro publico bono. Dostawcy paliw kopalnych na pewno powinni uczestniczyć w finansowaniu dalej idącego użytkowania tej technologii i można znaleźć argumenty przemawiające za tym, by uczestniczyli także w kosztach działań rozwojowych. Jednakże trzeba mieć na uwadze szereg kwestii, takich jak konsekwencje związane z zasadami WTO oraz to, że przyczynić się powinny wszystkie źródła z paliw kopalnych, nawet te, w przypadku których nie istnieją obecnie odpowiednie procesy CCS, jak np. transport.

6) *Jakie są główne przeszkody w zapewnieniu odpowiedniej demonstracji w dziedzinie CCS w UE?*

Główne przeszkody to:

- nieutworzenie realistycznego, zrównoważonego na poziomie światowym, mechanizmu kształtowania cen emisji dwutlenku węgla;
- konkurencja ze strony innych technologii sekwestracji dwutlenku węgla czy technologii niskoemisyjnych;
- potrzeba społecznej akceptacji technologii postrzeganej jako potencjalnie ryzykowna;
- oraz możliwe niepowodzenie w gromadzeniu wystarczających środków, aby wesprzeć program zarówno w zakresie kosztów kapitałowych, jak i operacyjnych.

7) *W jaki sposób można zwiększyć akceptację społeczną technologii CCS?*

W ramach całosystemowego podejścia do świadomości zagadnień energetycznych należy prowadzić aktywny dialog ze społeczeństwem na temat charakteru CCS i jego potencjalnych korzyści oraz dokonać realistycznej i niezależnej oceny ryzyka. W niektórych państwach i regionach trzeba też zwrócić uwagę na to, że stosowanie CCS mogłoby przynieść korzyści w zakresie zatrudnienia.

Bruksela, 18 września 2013 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Henri MALOSSE